

Wat als kinderen bescherming nodig hebben?

De huidige gesloten jeugdzorg bouwen we in een hoog tempo af én om naar kleinschaligere behandelvoorzieningen. Nu is het zaak om eerst op te bouwen voor we nog verder afbouwen.

Geen gesloten plaatsingen meer in jeugdhulp: dat is een goede zaak. Alle instellingen voor gesloten jeugdhulp werken daar naartoe en zij zijn of gaan ook kleinschaliger werken. Als organisatie voor gespecialiseerd onderwijs met ook scholen in gesloten jeugdzorginstellingen, steunen wij dat van harte. De afbouw gaat voortvarend, maar pakt niet overal voor alle jongeren goed uit. Daarom vraag ik aandacht voor meer maatwerk in de regio, in aanpak en tempo.

Alle instellingen voor gesloten jeugdhulp – JeugdzorgPlus genoemd – bewegen naar nul gesloten plaatsingen in 2030. Dat is het doel van het zogenoemde Uitvoeringsplan Af- en Ombouw gesloten jeugdhulp. In dit plan hebben Rijk, gemeenten en zorgaanbieders afspraken gemaakt over hoe zij toewerken naar jeugdhulp die kleinschalig, zoveel mogelijk open en zo thuisnabij mogelijk georganiseerd is.

Afgesproken is dat de regio's verantwoordelijk zijn voor de afbouw van gesloten jeugdhulp en opbouw van alternatieven. Daarnaast is vastgelegd dat gemeenten en aanbieders samen met professionals, jongeren en ervaringsdeskundigen werken aan een passend aanbod van zorg en onderwijs.

Dit laatste was niet meteen vanzelf geregeld, maar uiteindelijk zijn zogenoemde coalities residentieel onderwijs gevormd en is in 12 regio's vastgelegd welke school voor voortgezet speciaal onderwijs en welke zorgaanbieder samen de 'vernieuwde' gesloten jeugdzorg-met-onderwijs vormgeven.

Ook begeleiding en ondersteuning van het regulier voortgezet onderwijs hoort daarbij. Dat is belangrijk, want als er meer jongeren jeugdhulp krijgen in kleinschalige voorzieningen dichterbij huis, is het natuurlijk goed dat zij ook naar een school in hun eigen buurt kunnen gaan.

Veel gaat goed ...

Eerst het goede nieuws. Gelukkig gaat de afbouw voortvarend: steeds minder jongeren worden geplaatst in gesloten jeugdzorg. Ook zien wij dat behandeling in kleinere leefgroepen de kwaliteit daarvan ten goede komt. Doordat die leefgroepen nu bestaan uit vier of vijf jongeren in plaats van negen of tien zoals voorheen het geval was, hoeven nauwelijks vrijheidsbeperkende maatregelen worden ingezet. Mooi!

We doen ook eerste goede ervaringen op met kleinschaliger werken in een veilige omgeving. Zo zijn er zorgaanbieders die er bewust voor kiezen om een aantal kleinschalige woon- en behandelvoorzieningen te clusteren op een terrein. Zo kunnen zij jongeren veel bieden in een mix van open en meer besloten jeugdhulp. Bij dit soort alternatieven kunnen wij als gespecialiseerd onderwijs goed aanhaken. Start een jongere met een behandeling, dan start op dezelfde dag ons onderwijs.

... maar het is ook opletten geblazen

Helaas lijkt in sommige regio's de afbouw van gesloten jeugdzorg te snel te gaan. Er zijn bijvoorbeeld nog onvoldoende alternatieven ontwikkeld. En in de grotere steden, zoals bijvoorbeeld Rotterdam, zien we bijvoorbeeld dat de politie steeds vaker de helpende hand moet bieden bij kleinschalige woonvormen. Dit omdat de veiligheid daar in het geding was. De burgemeester ontving zelfs een brandbrief van de politie om daar iets aan te doen.

Ook merken we dat het schoolverzuim in sommige regio's eerder toeneemt dan daalt. En helaas zitten veel te veel jongeren thuis die recht hebben op onderwijs. Veel van de jongeren om wie dit gaat, hebben een schoolloopbaan achter de rug met veel onderbrekingen. Zij kampen vaak met meerdere problemen zoals trauma's, een complexe thuissituatie, middelengebruik, uitbuiting en onderdrukking. De stap naar criminaliteit ligt soms op de loer, of is al genomen. Met dit soort zaken op hun bord, staat hun hoofd veelal niet naar 'school'.

Als wij jeugdzorginstellingen te snel sluiten voor er sterke alternatieven zijn voor kleinschaligere behandeling, dan vallen juist de meest kwetsbare jongeren tussen wal en schip. Als gespecialiseerd onderwijs hebben we ook tijd nodig om de transitie te kunnen bijbenen. Dit geldt zeker óók voor het regulier onderwijs,

waar de pedagogische draagkracht onder druk staat, mede door het lerarentekort en de focus op leerprestaties. Het onderwijzen van jongeren met complexe ondersteuningsvragen doen scholen er niet zomaar even bij, ook niet met de ondersteuning van de onderwijscoalities.

Menselijke maat voorop

Willen we jeugdhulp met goed onderwijs kleinschaliger organiseren, dan moeten we dat met de menselijke maat doen en zorg- en onderwijsprofessionals steunen in de overgang naar kleinschaliger werken. Versneld ombouwen naar kleinschalig en liefdevolle behandelingen en woonvormen met goede onderwijsvoorzieningen is wat moet gebeuren. Niet versneld afbouwen zonder dat er is ópgebouwd. En we zeker weten dat we jongeren in een veilige omgeving de behandeling, het perspectiefrijke onderwijs en de liefdevolle aandacht kunnen bieden dat zij verdienen.